

Broedvogels Wijde Blik 2025

Jelle Abma



Colofon

© Sovon Vogelonderzoek Nederland 2026

Citeren als: Abma, J.F. 2026. Broedvogels Wijde Blik 2025. Sovon-rapport 2025/68. Sovon Vogelonderzoek Nederland, Nijmegen.

Foto's: Jelle Abma

ISSN-nr: 2212 5027

Sovon Vogelonderzoek Nederland
Toernooiveld 1
6525 ED Nijmegen

E-mail: info@sovon.nl

Website: www.sovon.nl

Type informatie	Omschrijving/status	Datum
Versie	Concept	29-10-25
Inhoudelijke toets	Vincent de Boer	11-11-25
Vrijgave na conceptversie	Jelle Postma	17-12-25
Versie 1.0	Definitief	20-1-26

Dit rapport is samengesteld in opdracht van Natuurmonumenten



Inhoud

Samenvatting	4
1 Inleiding	6
2 Beschrijving van het gebied	7
3 Werkwijze	10
3.1 Methode & veldwerk	10
3.2 Interpretatie en verwerking van de gegevens	10
3.3 Weers- en andere omstandigheden	11
3.4 Afwijkingen/foutendiscussie	11
4 Resultaten	12
4.1 Vergelijking met eerdere karteringen	12
4.2 Soortbesprekingen	15
5 Evaluatie	19
Literatuur	21
Bijlage 1 Soortkaarten inventarisatie 2025	22

Samenvatting

In 2025 is in opdracht van Natuurmonumenten Wijde Blik (287 ha) gekarteerd op broedvogels. Er zijn vijf integrale bezoeken gebracht die meest voor zonsopgang aanvingen. Expliciete nachtbezoeken zijn niet gebracht, maar enkele bezoeken zijn zo vroeg gestart dat er toch een redelijk beeld van nachtvogels is ontstaan. Er is in totaal 19 uur en 40 minuten gespendeerd aan veldwerk, wat neerkomt op een onderzoekintensiteit van 4 minuten/ha. Er werden 40 soorten vastgesteld als broedvogel. Daarnaast waren er nog twee extra soorten net buiten de grenzen van het onderzoeksgebied aanwezig. Winterkoning, Roodborst, Merel, Tjiftjaf, Fitis, Koolmees, Pimpelmees en Vink waren aanwezig, maar zijn niet gekarteerd. Van de aangetroffen soorten staan er drie op de Rode Lijst van bedreigde en kwetsbare soorten.

Wijde Blik is een prachtig gebied waar natuurlijke processen al jaren hun gang gaan. Wijde Blik is onderdeel van het Natura 2000-gebied Oostelijke Vechtplassen waarbij de IJsvogel en Rietzanger in 2025 als broedvogel aanwezig zijn. Soorten als Roerdomp, Purperreiger, Woudaap, Grote Karekiet, Zwarte Stern en Snor ontbreken echter. Deze afwezigheid wordt vooral veroorzaakt door de beperkte omvang en kwaliteit van riet- en oevervegetaties, waarbij rietvraat door de Grauwe Gans een belangrijke rol speelt (Van der Winden & Dreef, 2019). Het ontwikkelen van brede rietoevers en bescherming tegen ganzenvraat zijn essentieel voor het behoud en terugkeren van deze soorten. Op enkele plekken in Wijde Blik worden dergelijke maatregelen al toegepast.



Oeverbescherming aangebracht in zuidelijk deel van Wijde Blik langs fiets- en voetpad Dick A. Lambertskade genomen op 5 juni 2025.

Andere broedende watervogels, zoals Fuut, Kuifeend en IJsvogel, laten de afgelopen dertig jaar een toename zien, mogelijk door verbeterde waterkwaliteit en meer onderwaterplanten, waardoor de voedselbeschikbaarheid is toegenomen.



Voorbeelden van riet en mattenbiesvegetatie die in vanaf begin juni aangevreten worden door verschillende watervogels genomen op 5 juni 2025.

De bosvogels laten een wisselend beeld zien. Roofvogels zoals Havik en Buizerd nemen toe of blijven stabiel, evenals soorten van jonger bos met struiklaag, zoals Spotvogel, Zwartkop, Putter en Tuinfluiter. Soorten van ouder bos, zoals Grote Bonte Specht, Staartmees en Matkop, nemen af of zijn niet meer aanwezig. De laatste twee laten deze trend ook landelijk zien. Mogelijke oorzaken in de Vechtstreek zijn verdroging van het bos en daarmee verminderde geschiktheid van het leefgebied.

1 Inleiding

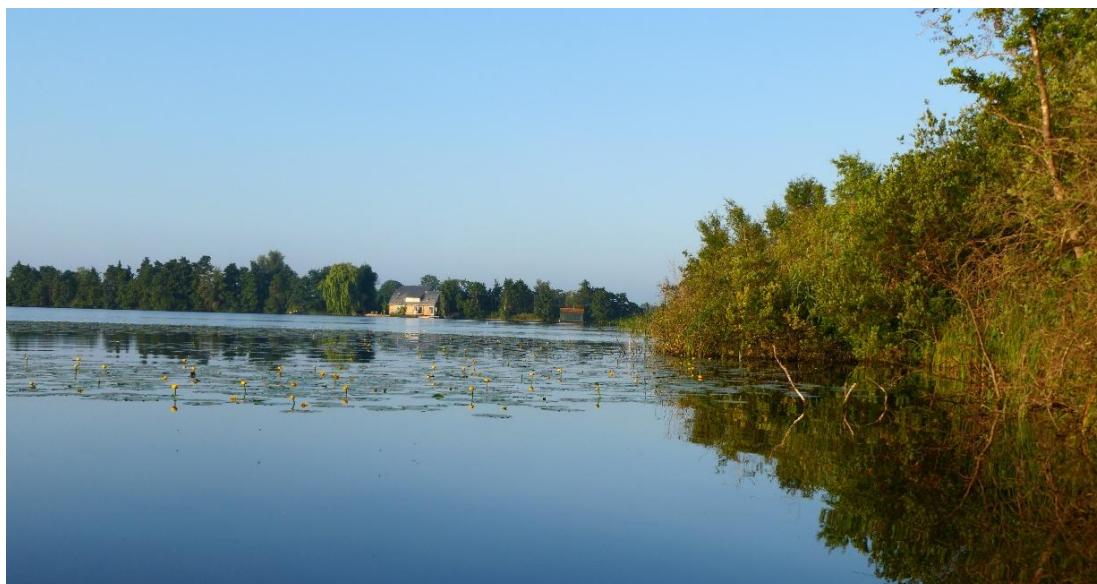
In 2025 is in opdracht van Natuurmonumenten Wijde Blik (287 ha) gekarteerd op broedvogels.

De inventarisatie vond plaats in het kader van het Subsidiestelsel Natuur en Landschap (SNL), waarin onder andere het monitoren van broedvogels in een zesjarige cyclus wordt vereist en waarvan de resultaten worden gerapporteerd aan de betreffende provincie.

Mila van der Graaf en Nynke van der Ploeg waren contactpersoon bij Natuurmonumenten. Jelle Postma was verantwoordelijk voor de begeleiding vanuit het Sovon-kantoor.

Sovon-collega's Bas Hissel en Lara Marx worden bedankt voor hun bijdragen aan de totstandkoming van dit rapport. Vincent de Boer van Sovon en Mila van der Graaf en Nynke van der Ploeg van Natuurmonumenten voorzagen het concept van commentaar.

In dit rapport worden de soorten gepresenteerd volgens de systematiek van het International Ornithological Committee (IOC).



Beeld vanaf het water met aan de rechter kant eiland Engeland genomen richting zuiden op 25 juni 2025.

2 Beschrijving van het gebied

Wijde Blik is eigendom van Natuurmonumenten en ligt tussen het oostelijk deel van Kortenhoef en Loosdrecht en het westelijk gelegen Vreeland, in de provincie Noord-Holland. Het betreft een grote en diepe plas met een oppervlakte van circa 287 hectare. Het water is helder en langs de randen komen veel onderwaterplanten voor, waaronder kranswieren en fonteinkruiden (Glanzig fonteinkruid *Potamogeton lucens*; gevonden op 5 juni 2025). De overgang van water naar land wordt gekenmerkt door brede rietkragen en rietlanden (veenmoeras).

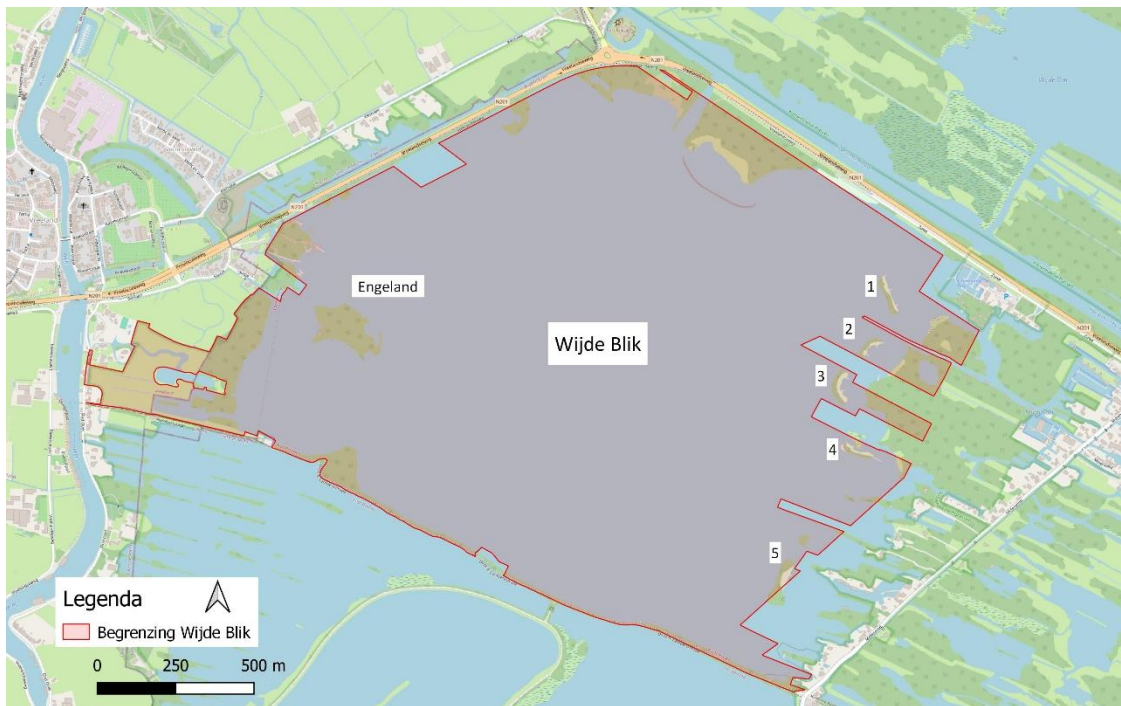
Op diverse plaatsen zijn nog restanten aanwezig van voormalige sloten en legakkers, waar tegenwoordig veel recreatiewoningen en woonboten te vinden zijn. Een groot deel van de oevers van de Wijde Blik bestaat uit oude veengronden, begroeid met laagveenbossen of elzenbroekbossen (hoog- en laagveenbos)

Het meer is ontstaan door grootschalige turfwinning, waarbij turf als brandstof werd afgegraven. Door de invloed van golfslag en stormen is het wateroppervlak in de loop der tijd verder uitgebreid. In de jaren dertig van de vorige eeuw vond bovendien zandwinning plaats, waardoor de plas aanzienlijk dieper werd.

Wijde Blik maakt deel uit van het Natura 2000-gebied Oostelijke Vechtplassen. Dit gebied is aangewezen vanwege zijn voedselarme leefgebieden en als belangrijk broedgebied voor moerasvogels met veel waterriet en uitgestrekte oevers. Aangewezen soorten zijn onder andere Roerdomp, Purperreiger, Woudaap en Grote karekiet. Ook de Zwarte stern, IJsvogel, Snor en Rietzanger zijn aangewezen doelsoorten.

In het zuidwestelijke deel van de plas ligt een eiland dat Engeland wordt genoemd. Dit eiland is niet toegankelijk voor publiek, al bevindt zich er wel een privé plek met aanlegsteiger in particulier eigendom. Aan de oostzijde van het meer liggen vijf kleinere eilanden die voornamelijk een recreatieve functie hebben. Hier bevinden zich aanlegplaatsen voor boten, en een deel van de eilanden wordt regelmatig beheerd of gemaaid ten behoeve van recreatief gebruik (figuur 1).

Naast de hoge natuurwaarde heeft Wijde Blik dus ook een belangrijke recreatieve functie, met name voor diverse vormen van watersport. De zuidzijde van het meer wordt begrensd door het fiets- en wandelpad Dick A. Lambertskade, terwijl aan de noordzijde het recreatiestrand De Zuwe ligt. Vanaf dit strand zijn de meeste onderzoekstrajecten gestart voor het broedvogelonderzoek, waarbij het gehele meer per kano is afgevaren. Waar observatie vanaf het water niet mogelijk was, is het onderzoek te voet voortgezet. In figuur 2 zijn de gevolgde loop- en vaarroutes weergegeven (in rood).



Figuur 1. Overzicht van het gekarteerde gebied met toponiemen.



Figuur 2. Overzicht van de vaar- en looproutes tijdens het broedvogelonderzoek.



Figuur 3. Beheertypen kaart Wijde Blik.



Redelijk goed ontwikkelde rietoevers vanaf het water aan de linkerkant het fiets- en wandelpad Dick A. Lambertskade genomen op 5 juni 2025.

3 Werkwijze

3.1 Methode & veldwerk

Bij het uitvoeren van het broedvogelonderzoek is de Basiskarteringsmethode toegepast, gebaseerd op de door Sovon ontwikkelde Broedvogel Monitoring Project-methode (van Manen 2024, Vergeer et al. 2023). Hierbij zijn de meeste aanwezige soorten gekarteerd, met uitzondering van de meest algemene (Winterkoning, Merel, Roodborst, Tjiftjaf, Fitis, Koolmees, Pimpelmees en Vink). De werkwijze was gericht op het registreren van zang, balts en overige waarnemingen, waarbij veel aandacht uitging naar uitsluitende (gelijktijdige) waarnemingen. Bij roofvogels zijn nesten gezocht als de terreingesteldheid dit toeliet.

In het hele gebied zijn vijf integrale bezoeken gebracht (tabel 1) die meest voor zonsopgang aanvingen. Expliciete nachtbezoeken zijn niet gebracht, maar vrij veel bezoeken zijn zo vroeg gestart dat er toch een redelijk beeld van nachtvogels is ontstaan. Deze zijn daarom wel in de soortenlijsten en besprekingen opgenomen.

Er is in totaal 19 uur en 40 minuten gespandeerd aan veldwerk, wat neerkomt op een onderzoekintensiteit van 4 minuten/ha. Al het onderzoekswerk is uitgevoerd vanaf het water met behulp van een kano. Waar niet vanaf het water kon worden gekeken of beluisterd is er uitgestapt en lopend het onderzoek uitgevoerd.

Tabel 1. Bezoektijden aan het karteringsgebied in 2025.

Datum	Ronde	Begintijd	Eindtijd	Bezoekduur
25-3	1	06:14:00	09:12:00	02:58:00
14-4	2	06:15:00	10:05:00	03:50:00
12-5	3	05:37:00	09:38:00	04:01:00
5-6	4	05:39:00	10:24:00	04:45:00
25-6	5	04:52:00	08:41:00	03:49:00

3.2 Interpretatie en verwerking van de gegevens

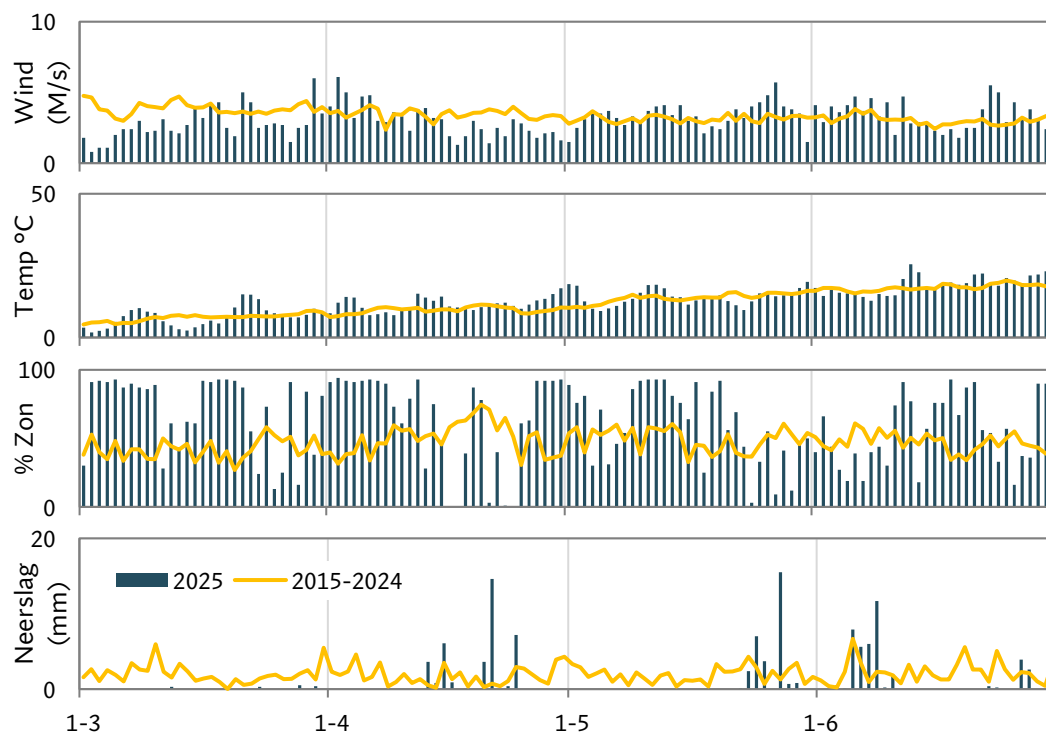
In het veld zijn de waarnemingen ingevoerd op een tablet in de app Avimap, waarbij voor iedere waarneming soort, locatie, tijdstip en broedcode zijn vastgelegd, inclusief de door de waarnemer afgelegde route. Na afloop zijn de data doorgestuurd naar de server van Sovon. De waarnemingen zijn automatisch geclusterd, waarbij gebruik is gemaakt van criteria die licht afwijken van de standaard BMP-criteria, vanwege het kleinere aantal bezoeken. Automatisch clusteren gaat in veel gevallen goed, maar resultaten moeten goed worden gecontroleerd, vooral vanwege fouten of slordigheden bij invoer in het veld. De database is zorgvuldig gecontroleerd op onzuiverheden. De clustercriteria zijn bijgesloten als metadata in de database en zijn weergegeven op de verspreidingskaarten.

Plaatselijk zijn, door de afwisseling tussen eigendommen van Natuurmonumenten en derden, territoria buiten de grenzen van het onderzoeksgebied gesitueerd. De uiteindelijke territoria zijn niet opgeteld bij de totalen, maar wel zichtbaar op de soortkaarten (zie bijlage 1).

3.3 Weers- en andere omstandigheden

Het weer is van invloed op de vogelactiviteit en daardoor medebepalend voor de effectiviteit van het inventariseren. Het broedseizoen van 2025 werd voorafgegaan door een vrij zachte winter. Op slechts enkele dagen viel er sneeuw die even bleef liggen en de winter zal als geheel geen problemen hebben opgeleverd voor vogelsoorten die gevoelig zijn voor vorst en sneeuw. De lente werd gekenmerkt door veel zon en droogte, met vaak helder en zacht weer. Voor broedvogels betekende dit dat de omstandigheden in het begin van het seizoen gunstig waren om vroeg te starten. De langdurige droogte kon echter ook nadelige effecten hebben gehad, bijvoorbeeld door een lagere beschikbaarheid van voedsel in vochtige gebieden. De regen in de laatste dagen van mei zorgde lokaal voor wat herstel, maar kwam voor veel soorten pas laat in het broedseizoen. De droogte en de hoeveelheid zon waren voor de waarnemer gunstig. Alle geplande bezoeken zijn dan ook volledig uitgevoerd.

Tabel 2. Enkele weersvariabelen (gemiddelde temperatuur, dagelijks aantal zonuren en duur neerslag) in de periode maart-juni 2025, op basis van gegevens van het KNMI, station De Bilt. Ref staat voor langjarig gemiddelde (2015-2024).



3.4 Afwijkingen/foutendiscussie

De start van het seizoen vond plaats eind maart en was met name gericht op de moerasvogels. Voor de bosvogels was dit relatief laat, waardoor het mogelijk is dat enkele hele vroege soorten (Grote Lijster of Kleine Bonte Specht) zijn onderteld. Ook is er slechts beperkt tijd besteed aan het karteren van nachtvogels waardoor de aantallen en de verspreiding van deze soortgroep mogelijk niet volledig in beeld zijn gebracht. Wel zijn de nachtvogels zo goed mogelijk meegenomen door in alle bezoeken al ruim anderhalf uur vóór zonsopgang te starten, zodat ook in de vroege uren waarnemingen konden worden gedaan.

4 Resultaten

In totaal werden in de Wijde Blik 40 soorten vastgesteld als broedvogel. (Tabel 3). Nog twee soorten; Gekraagde Roodstaart en Scholekster zijn wel als broedvogel vastgesteld, maar de territoria vallen buiten het gekarteerde gebied. De zeer algemene soorten Winterkoning, Roodborst, Merel, Tjiftjaf, Fitis, Koolmees, Pimpelmees en Vink waren aanwezig als broedvogel, maar zijn niet geteld.

Van de 40 aangetroffen soorten staan er drie op de Rode Lijst van bedreigde en kwetsbare soorten; dit zijn Koekoek, Spotvogel en Grauwe Vliegenvanger (zie tabel 3). De top vijf van algemeenste soorten bestaat uit Grauwe gans, Meerkoet, Zwartkop, Fuut en Tuinfluiter.

Tabel 3. Broedvogels in het gekarteerde gebied in 2025. De Rode lijststatus (van Kleunen et al. 2017) is opgenomen in de kolom RL. (EB = Ernstig bedreigd, BE = Bedreigd, KW=Kwetsbaar, GE=Gevoelig).

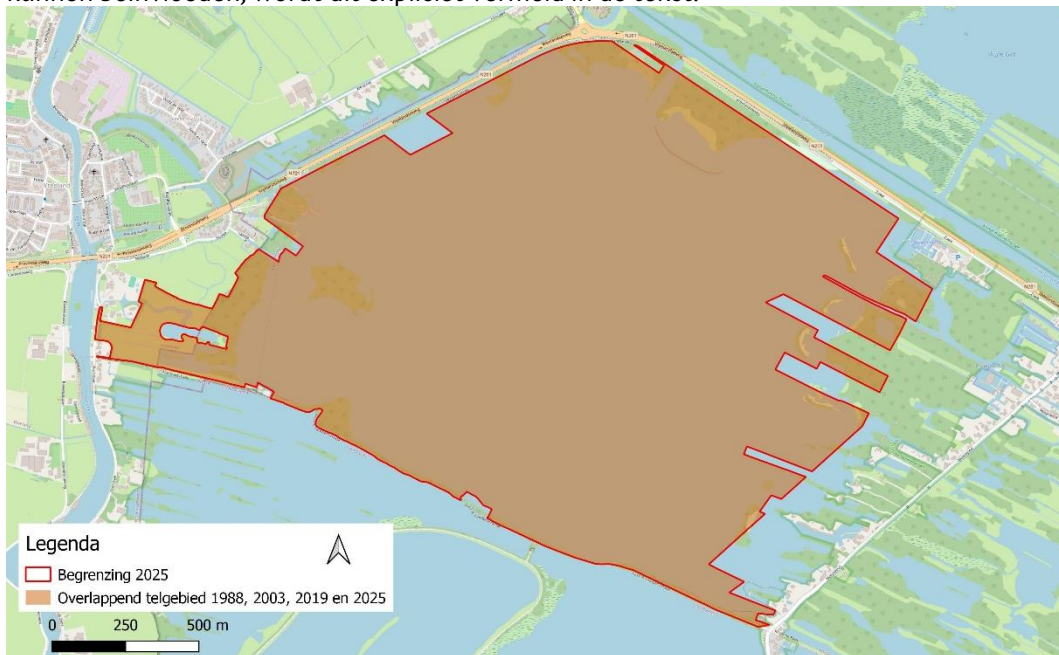
Naam	Aantal	dh100ha	RL status	naam	aantal	dh100ha	RL status
Grote Canadese Gans	3	1,04		IJsvogel	2	0,70	
Grauwe Gans	55	19,14		Grote Bonte Specht	3	1,04	
Knobbelzwaan	4	1,39		Ekster	1	0,35	
Nijlgans	11	3,83		Zwarte Kraai	4	1,39	
Bergeend	1	0,35		Cetti's Zanger	5	1,74	
Krakeend	2	0,7		Staartmees	3	1,04	
Wilde Eend	14	4,87		Rietzanger	10	3,48	
Soepeend	4	1,39		Kleine Karekiet	14	4,87	
Krooneend	4	1,39		Spotvogel	1	0,35	GE
Tafeleend	1	0,35		Zwartkop	36	12,53	
Kuifeend	10	3,48		Tuinfluiter	26	9,05	
Koekoek	1	0,35	KW	Boomkruiper	2	0,7	
Holenduif	1	0,35		Zanglijster	4	1,39	
Houtduif	9	3,13		Grauwe Vliegenvanger	1	0,35	GE
Waterral	1	0,35		Heggenmus	1	0,35	
Meerkoet	40	13,92		Witte Kwikstaart	2	0,7	
Fuut	34	11,83		Goudvink	2	0,7	
Kleine Mantelmeeuw	1	0,35		Groenling	1	0,35	
Havik	1	0,35		Putter	3	1,04	
Buizerd	1	0,35		Rietgors	3	1,04	

4.1 Vergelijking met eerdere karteringen

Voor dit onderzoek is gebruikgemaakt van broedvogelkarteringen uit 1988, 2003 en 2019. Deze gegevens zijn vergeleken met de situatie in 2025. In eerdere jaren (2004, 2009 en 2014) zijn er eveneens broedvogeltellingen uitgevoerd. Deze waren echter specifiek gericht op

bijzondere soorten, waardoor een directe vergelijking met de huidige tellingen niet mogelijk is.

Bij de interpretatie van de resultaten is rekening gehouden met methodologische verschillen tussen de karteringen en met mogelijke variatie tussen waarnemers. Bij sommige soorten ontbreken aantalsgegevens; het is daarbij niet altijd duidelijk of deze soorten niet zijn geteld (ng) of daadwerkelijk afwezig waren. Over het algemeen lijken deze verschillen beperkt en van ondergeschikte invloed op de geconstateerde veranderingen in de broedvogelbevolking. Wanneer waarnemersverschillen of methodische afwijkingen een werkelijk aantalsverloop kunnen beïnvloeden, wordt dit expliciet vermeld in de tekst.



Figuur 5. Gekarteerde gebied in 1988, 2003, 2019 en 2025.

Tabel 5. Veranderingen van de broedvogelbevolking van Wijde Blik tussen 1988, 2003, 2019 en 2025 (weergegeven in Figuur 5). ng= niet geteld en geen = niet aanwezig of mogelijk niet geteld (ng).

	1988	2003	2019	2025
Grote Canadese Gans			2	3
Grauwe Gans		5	74	55
Knobbelzwaan	2	5	1	4
Nijlgans		9	11	11
Bergeend				1
Krakeend			3	2
Wilde Eend	ng	ng	14	14
Soepeend			4	4
Krooneend			7	4
Tafeleend	1			1
Kuifeend		1	1	10
Koekoek	1	1	2	1
Holenduif				1
Houtduif	ng	ng	6	9
Waterral				1
Meerkoet	ng	ng	30	40
Fuut	19	17	23	34
Scholekster	1			0
Kievit		1		0

Kokmeeuw		36		0
Kleine Mantelmeeuw				1
Visdief		1		0
Havik		1		1
Buizerd				1
IJsvogel			2	2
Grote Bonte Specht	ng	4	6	3
Gaai			1	0
Ekster				1
Zwarte Kraai	ng	1	3	4
Matkop	2	2	1	0
Boerenwaluw			6	0
Cetti's Zanger			1	5
Staartmees	ng	7	2	3
Grote Karekiet		1		0
Rietzanger	1		7	10
Kleine Karekiet	31	25	19	14
Bosrietzanger			1	0
Spotvogel	1			1
Zwartkop	8	18	30	36
Tuinfluit	29	31	32	26
Boomkruiper		1	2	2
Zanglijster	ng	ng	3	4
Grauwe Vliegenvanger	1	2	2	1
Heggenmus	ng	ng	6	1
Witte Kwikstaart	ng	ng	4	2
Goudvink		1	2	2
Groenling	ng	ng	2	1
Putter	1	1	3	3
Rietgors	2	6	4	3

Wijde Blik 1988 – 2025

Omdat niet alle soorten consequent zijn geteld, kan slechts voor een deel van de soorten een trend in toe- of afname worden vastgesteld. Vanaf 2003, toen de eerste ganzen zich in de Wijde Blik als broedvogel vestigden, is een toename zichtbaar tot 2019. Na 2019 laat de Grauwe Gans een afname zien, terwijl de Nijlgans stabiel blijft. De Grote Canadese Gans is pas sinds 2019 aanwezig en vertoont de afgelopen zes jaar een lichte toename.

De eenden zijn mogelijk niet altijd consequent geteld, maar over de afgelopen zes jaar laten de Wilde Eend en Soepeend een stabiel beeld zien. De Krakeend vertoont een lichte afname en de Krooneend eveneens, hoewel de Krakeend landelijk juist toeneemt en de Krooneend de laatste twaalf jaar landelijk stabiel blijft. De Kuifeend laat, vooral in de laatste zes jaar, een duidelijke toename zien vooral aan de westkant van Wijde Blik.

Bij de watervogels valt op dat de Fuut over een periode van veertig jaar een gestage toename laat zien. Ook de Meerkoet neemt in de afgelopen zes jaar toe. Broedvogels van kale eilanden in of langs de Wijde Blik zijn in 2025 helaas niet aanwezig. Soorten als Scholekster, Kievit, Kokmeeuw en Visdief zijn sinds 2003 niet meer als broedvogel waargenomen. In 2025 is alleen een territorium van de Kleine Mantelmeeuw vastgesteld. Dit betrof een paar dat tweemaal is waargenomen, maar er kan met zekerheid worden gesteld dat deze soort niet tot broeden is gekomen.

Wanneer we kijken naar de rietvogels valt op dat de Rietzanger sinds 1988 en ook in de afgelopen zes jaar, een duidelijke toename laat zien. Dit komt overeen met het landelijke beeld van de soort over de afgelopen dertig jaar. De Kleine Karekiet vertoont daarentegen in de Wijde Blik een ander patroon: terwijl deze soort landelijk in de laatste twaalf jaar toeneemt, is in de Wijde Blik sinds 1988 juist een afname zichtbaar.

De Grote Karekiet, een kritische rietvogel, was tot aan 2014 nog als broedvogel aanwezig, maar is in 2019 en 2025 niet meer vastgesteld. Bij de soortbespreking komt de Grote Karekiet in binnen Wijde Blik nog uitgebreider te spraken. Landelijk laat deze soort al geruime tijd een sterke afname zien. In de nabijgelegen Loosdrechtse Plassen komt nog een populatie van de Grote Karekiet voor.

Bij de bosvogels valt op dat zowel Havik als Buizerd in 2025 aanwezig zijn. Voor de Buizerd betreft dit de eerste keer dat een territorium is vastgesteld, terwijl de Havik ook in 2003 al aanwezig was. Soorten van jonger bos of bos met een goed ontwikkelde struiklaag, zoals Spotvogel, Zwartkop en in mindere mate Tuinfluiter, laten een toename zien. Daarentegen nemen soorten van ouder bos, zoals de Grote Bonte Specht en Matkop, af. Voor de Matkop geldt dat deze soort zowel landelijk als regionaal een duidelijke afname vertoont, ondanks dat het een typische soort is van laagveenbossen zoals die in de Wijde Blik voorkomen. Ook de Staartmees laat sinds 2003 een afname zien, terwijl de Grauwe Vliegenvanger in de afgelopen zes jaar ook licht is afgenomen.

4.2 Soortbesprekingen

In deze paragraaf wordt aandacht besteed aan de verspreiding en de ontwikkeling van de aantallen van Natura 2000-soorten, evenals enkele andere karakteristieke broedvogels. In bijlage 1 zijn de verspreidingskaarten van alle vastgestelde broedvogelsoorten opgenomen.

Fuut (34)

De Fuut komt in de Wijde Blik langs vrijwel de gehele oever met rietland voor. De dichtheid is echter lager op plaatsen waar intensieve recreatie plaatsvindt, zoals langs het zwemstrand De Zuwe. Sinds 1988 laat de Fuut in de Wijde Blik een duidelijke toename zien. Deze ontwikkeling hangt mogelijk samen met de verbeterde waterkwaliteit, mogelijk ook de ontwikkeling van onderwaterplanten als kranswieren en fonteinkruiden, waardoor de voedselbeschikbaarheid (vis) voor de Fuut is toegenomen.



Voerende Futen ouders met drie jongen genomen op 5 juni 2025.

Havik (1)

Op het eiland Engeland, aan de westzijde van de Wijde Blik, werd op 14 april een Havik op het nest waargenomen. Tijdens het bezoek vloog het vrouwtje van het nest af. Eerder, op 25 maart, was in hetzelfde bos al een vrouwtje Havik gezien. Opmerkelijk is dat na 14 april,

ondanks meerdere vervolfbezoeken, geen verdere nestactiviteiten meer zijn waargenomen. Vermoedelijk is het broedsel mislukt of nadien verlaten.

Buizerd (1)

Tijdens alle bezoeken is in totaal driemaal een Buizerd waargenomen. Oostelijk, noordelijk en op het eiland Engeland. Deze laatste waarneming was op 5 juni waarbij de Buizerd alarmeerde. De nestlocatie is niet gevonden, waardoor niet met zekerheid kan worden gezegd of Buizerd rond Wijde Blik heeft gebroed.

IJsvogel (2)

De IJsvogel is een Natura 2000-soort en is in de Wijde Blik met twee territoria aanwezig. Deze zijn vastgesteld op basis van acht geldige waarnemingen; één aan de westzijde en één aan de oostzijde van de plas. Van het oostelijke territorium is ook de nestholte met voerende oudervogels gevonden, in de wortels van een omgewaaide eik. Het aantal IJsvogels in de Wijde Blik is de afgelopen zes jaar stabiel gebleven. Voor 2019 waren vermoedelijk geen broedvogels aanwezig. Sinds 2003 is een toename zichtbaar, in lijn met de landelijke trend van de afgelopen twaalf jaar. De toename hangt mogelijk samen met de verbeterde waterkwaliteit en een grotere voedselbeschikbaarheid door de ontwikkeling van onderwaterplanten.



IJsvogelnest waarbij op 6 juni alarmerende en voerende ouders zijn waargenomen genomen op 6 juni 2025.

Matkop (0)

In 2025 is in de Wijde Blik geen territorium van de Matkop vastgesteld. Sterker nog, er is tijdens het broedseizoen geen enkel exemplaar waargenomen. In 2019 was nog één territorium aanwezig in het vrij grote bosgebied aan de oostzijde van de Wijde Blik, terwijl tot 2003 nog twee territoria binnen de gebiedsgrenzen werden vastgesteld. Uit meerdere broedvogelrapporten blijkt dat het niet goed gaat met de Matkop in de Oostelijke Vechtplassen (Prop D. 2021. Broedvogels Ankeveense Plassen 2021). Ook landelijk en

Europees laat de soort een sterke afname zien — naar schatting een halvering van de populatie in de afgelopen vijftien jaar. Er lijkt dus structureel iets aan de hand met de Matkop in Nederland. In Engeland is lokale achteruitgang in verband gebracht met de verdroging van bossen. Voor de Oostelijke Vechtplassen wordt eveneens aangenomen dat verdroging van de laagveenbossen een belangrijke rol speelt bij de achteruitgang van deze soort.

Cetti's zanger (5)

Sinds 2008 heeft deze soort zich in Nederland gevestigd, eerst in de Biesbosch en van daaruit via de rivieren naar grote delen van het land. In 2019 werd er langs de oevers van Wijde Blik een Cetti's Zanger vastgesteld. Zes jaar later zijn dit er vijf geworden. De favoriete broedbiotoop bestaat uit ruige rietlanden met opslag van wilg en els.

Grote Karekiet (0)

Deze karakteristieke en aangewezen Natura 2000-doelsoort van brede rietoevers ontbreekt in 2025 helaas in de Wijde Blik. Gegevens over broedende Grote Karekieten in de Wijde Blik zijn beschikbaar vanaf 2003. De aantallen laten door de jaren heen schommelingen zien, met een piek in 2011. Vanaf dat jaar is echter een duidelijke afname zichtbaar, wat ook in de onderstaande tabel tot uiting komt. In zowel 2019 als 2025 zijn geen territoria vastgesteld.

Tabel 6 aantalsverloop van Grote Karekiet binnen de gebiedsgrenzen vanaf 2003.

Jaar	aantal Grote Karekiet binnen grenzen
2003	1
2004	2
2007	1
2011	6
2014	2
2019	0
2025	0

De aantallen in Nederland zijn met circa 115–135 broedparen in 2024 bijzonder laag, al blijven de Vechtplassen (met name Loosdrecht) met ongeveer 15 broedparen in 2023 een belangrijk kerngebied voor de soort.

De afgelopen jaren lijkt sprake van een licht positieve populatietrend (Van der Winden et al., 2023). In 2023 vestigde 50–60% van de Grote Karekieten zich in kerngebieden op locaties waar het riet met rasters tegen vraat door watervogels wordt beschermd. Ook in de Wijde Blik worden op enkele plaatsen rietoevers beschermd tegen vraat van herbivore watervogels, zoals de Grauwe Gans, maar dit blijkt vooralsnog onvoldoende om nieuwe vestigingen van de soort mogelijk te maken.

Rietzanger (10)

De Rietzanger laat zowel in de afgelopen zes jaar als in vergelijking met 1988 een toename zien. De aantallen zijn echter niet hoog in vergelijking met gebieden als Kortenhoef, Loosdrecht en Ankeveen (*Prop D. 2021. Broedvogels Ankeveense Plassen 2021*). In tegenstelling tot deze gebieden kent de Wijde Blik een vrij abrupte overgang tussen water en land, waarbij het landgedeelte vaak wordt gedomineerd door elzenbroekbos of wilgenstruweel. Het lijkt erop dat een droger en ruiger biotoop – met een vegetatie van bijvoorbeeld zeggen, droogrietland en/of bramen – in mindere mate aanwezig is. In de

genoemde referentiegebieden is dit type vegetatie mogelijk meer aanwezig, onder andere op legakkers met hakhoutbeheer. De natte rietoevers in de Wijde Blik bestaan vrijwel uitsluitend uit riet, lisdodde of mattenbies, die grotendeels in het water staan. De Rietzanger neemt dus toe binnen een relatief natuurlijk, maar beperkt biotoop. Op langere termijn kan verdere verlanding en ophoping van humus mogelijk leiden tot uitbreiding van geschikt leefgebied voor deze soort.

Kleine Karekiet (14)

Het totaal aantal Kleine Karekieten in Wijde Blik bedraagt veertien territoria. Deze soort is als broedvogel vooral te vinden in (oud) rietland dat grenst aan ondiep water. De afgelopen dertig jaar laat de Kleine Karekiet een duidelijke afname zien, mogelijk als gevolg van een vermindering van het areaal rietland langs ondiep water. Opvallend is dat de soort vrijwel ontbreekt in het zuidwestelijke deel van Wijde Blik, terwijl aan de noordwestkant de luwe zijden van de eilanden in trek zijn. Hier lijkt de rietoever beter ontwikkeld en geschikt voor de Kleine Karekiet, met rietland direct aan ondiep water.

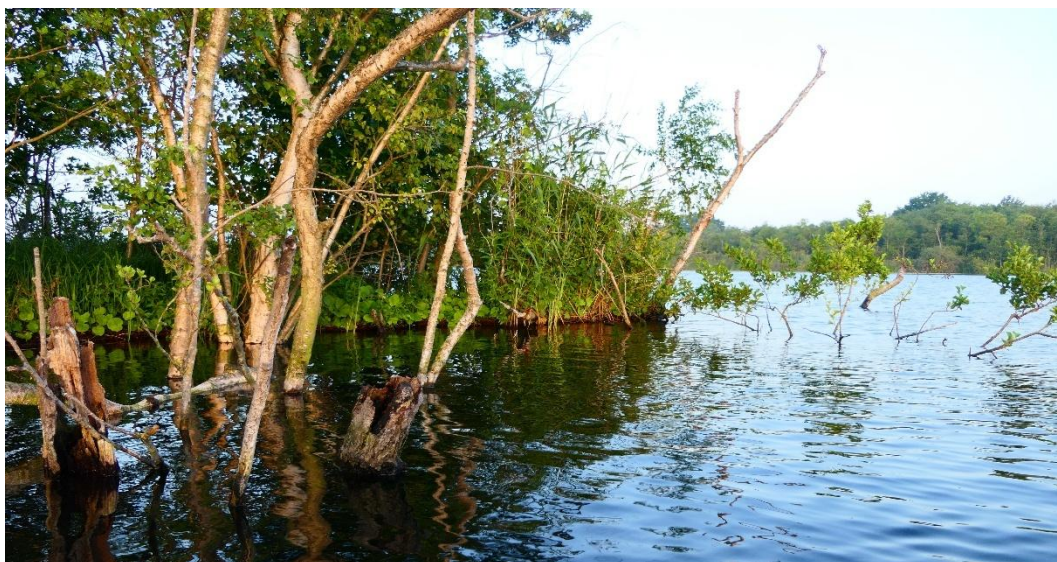


Minder goed ontwikkelde rietoever in Wijde Blik genomen op 6 juni 2025.

5 Evaluatie

Natura 2000-doelsoorten en rietvogels

Wijde Blik is een prachtig gebied waar natuurlijke processen al jaren hun gang gaan met minimaal beheer. In 2025 worden er dan ook 40 soorten broedvogels vastgesteld, plus nog twee soorten net buiten het onderzoeksgebied. Wijde Blik is onderdeel van het Natura 2000 gebied Oostelijke Vechtplassen. Aangewezen soorten die in 2025 aanwezig waren zijn; IJsvogel en Rietzanger. De broedvogels die helaas ontbreken in Wijde Blik zijn: Roerdomp, Purperreiger, Woudaap, Grote karekiet, Zwarte stern en Snor. Het ontbreken van deze soorten wordt voornamelijk toegeschreven aan de afnemende kwaliteit en beperkte omvang van riet- en andere oevervegetaties. Naast het gebrek aan peilfluctuaties, wijst onderzoek door Van der Winden en Dreef (2019) in de Oostelijke Vechtplassen ook uit dat rietvraat door de Grauwe Gans een belangrijke oorzaak is van deze achteruitgang. Het ontwikkelen van brede rietoevers is essentieel voor het terugkeren en behouden van deze doelsoorten. Bescherming van de oevers tegen ganzenvraat lijkt een effectieve maatregel. 50–60% van de Grote Karekieten in Nederland vestigde zich op locaties waar het riet tegen vraat door watervogels wordt beschermd (Van der Winden et al., 2023).



Waar voorheen elzen langs de oever stonden, zijn aan de noordzijde van het eiland Engeland grote delen van de oever afgeslagen - 25 juni 2025.

Watervogels

Broedende watervogels, zoals de Fuut, Kuifeend en IJsvogel, laten de afgelopen dertig jaar een toename zien. Deze ontwikkeling hangt mogelijk samen met de verbeterde waterkwaliteit en de toename van onderwaterplanten, zoals kranswieren en fonteinkruiden, waardoor de voedselbeschikbaarheid is toegenomen.

Bosvogels

De bosvogels laten een wisselend beeld zien. Roofvogels zoals Havik en Buizerd nemen toe of blijven stabiel, terwijl soorten van jonger bos met een goed ontwikkelde struiklaag, zoals Spotvogel, Zwartkop, Putter en in mindere mate Tuinfluiter, in aantal toenemen. Naast de positieve landelijke trends speelt mogelijk ook een toename van geschikt habitat door struikvorming in Wijde Blik een rol.

Soorten van oudere bostypen, zoals Grote Bonte Specht, Staartmees en Matkop, laten een afname zien of zijn niet meer als broedvogel aanwezig (Matkop). Ook landelijk vertonen deze soorten een daling. Mogelijke oorzaken voor de afname in de Vechtstreek en in Wijde Blik zijn verdroging van de bostypen en daarmee een afname van geschikte leefgebieden, een proces dat mogelijk ook landelijk speelt.

Literatuur

Van der Winden J. & S. Deuzeman 2023. Beschermingsproject grote karekiet 2023. Jaarrapport aantallen, broedsucces, habitatverbetering en dispersie. Rapport 2023-05, Jan van der Winden Ecology, Utrecht.

van Kleunen A., Foppen R. & van Turnhout C. 2017. Basisrapport voor de Rode Lijst Vogels 2016 volgens Nederlandse en IUCN-criteria. Sovon-rapport 2017/34. Sovon Vogelonderzoek Nederland, Nijmegen.

van Manen W. 2024. Handreiking gebiedskartering broedvogels. Sovon Vogelonderzoek Nederland, Nijmegen.

Vergeer J.W., Boele A., van Bruggen J. & van Turnhout C. 2023. Handleiding Sovon Broedvogelmonitoring: Broedvogel Monitoring Project en kolonievogels. Sovon Vogelonderzoek Nederland, Nijmegen.

Prop D. 2019. Broedvogels van de Wijde Blik 2019. Vogelwerkgroep Het Gooi en Omstreken rapport 273.

Prop D. 2021. Broedvogels Ankeveense Plassengebied 2021. Vogelwerkgroep Het Gooi en Omstreken rapport 289.

Bijlage 1 Soortkaarten inventarisatie 2025

Uit deze PDF zijn de stippenkaarten verwijderd. Voor aanvullende gegevens kunt u contact opnemen met Sovon (info@sovon.nl).



Sovon Vogelonderzoek Nederland

Postbus 6521
6503 GA Nijmegen
Toernooiveld 1
6525 ED Nijmegen
024 7 410 410

info@sovon.nl
www.sovon.nl

Sovon Vogelonderzoek Nederland werkt met een ISO 9001 gecertificeerd kwaliteitsmanagementsysteem, gecertificeerd door EIK Certificering overeenkomstig ISO 9001:2015. Dit rapport is met uiterste zorg door Sovon (en eventuele andere partijen) opgesteld. Sovon aanvaardt geen aansprakelijkheid voor eventuele schade voortvloeiend uit het gebruik van gegevens van dit onderzoek.



Niets uit dit rapport mag worden vermenigvuldigd en/of openbaar worden gemaakt d.m.v. druk, fotokopie, microfilm, of op welke andere wijze dan ook, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van Sovon en/of opdrachtgever.